

NATIONAL ASSOCIATION OF
School Psychologists

Pale ak Timoun yo Sou Vyolans: Konsèy pou Paran ak Pwofesè

Gwo zak vyolans, patikilyèman nan lekòl, ka lakoz konfizyon ak laperèz lakay timoun ki ka santi yo andanje oubyen yo enkyete dèske zanmi oubyen fanmi yo ka andanje. Yo pral jwenn adilt yo pou enfòmasyon ak konsèy sou fason yo dwe reyaji. Paran ak anplwaye lekòl yo ka ede timoun yo santi yo pwoteje nan etabli yon anyans nòmal ak sekirite e pale avèk yo lè yo pè.

1. **Asire timoun yo pwoteje.** Fè yo sonje lekòl yo trè pwoteje. Valide santiman yo. Eksplike yo tout santiman sa yo oke lè yon trajedi rive. Kite timoun yo pale sou santiman yo, ede yo konprann sityasyon an, epi ede yo eksprime santiman sa yo yon fason apwopriye.

2. **Pran tan pou pale.** Kite kesyon timoun yo gide w sou kantite enfòmasyon ou ka bay. Pran pasyans; timoun ak jèn pa toujou pale sou santiman yo fasil. Siveye siy ki fè w santi yo ta vle pale, tankou ou wè li ap rode bò kote w swa pandan w ap lave asyèt oubyen netwaye lakou a. Gen kèk timoun ki prefere ekri, jwe mizik, oswa fè yon pwojè atizanal kòm pòt soti. Jèn timoun ka bezwen aktivite konkrè (tankou desen, gade foto nan liv, oubyen jwèt imajinè) pou ede yo idantifye e eksprime santiman yo.

3. **Kenbe eksplikasyon yo apwopriye nan nivo devlopman yo.**

- **Premye ane lekòl elemantè** timoun yo bezwen enfòmasyon anbrèf, senp ki dwe balanse avèk plis asirans lekòl la ak lakay yo pwoteje e adilt yo la pou pwoteje yo. Ba yo egzanp senp sou pwoteksyon lekòl tankou raple yo sou pòt deyò yo ki byen kle, siveyans nan kote timoun yo ap jwèt, ak pratik sou ijans pandan jounen lekòl la.
- **Pi wo nivo lekòl elemantè ak premye ane lekòl mwayen** timoun yo ap plis eksprime nan poze kesyon sou si yo vrèman pwoteje e kisa ki fèt nan lekòl yo a. Yo ka bezwen asistans pou separe reyalyte ak fantezi. Diskite efò lekòl ak lidè kominotè yo pou pwoteje lekòl yo.
- **Pi wo nivo lekòl mwayen ak segondè** elèv yo ap gen opinyon solid e divèsifye sou sa ki lakòz vyolans nan lekòl ak sosyete a. Yo ap pataje sijesyon konkrè sou fason pou pwoteje lekòl yo pi byen e kijan pou anpeche trajedi nan sosyete a. Mete aksan sou wòl elèv yo genyen pou pwoteje lekòl yo lè yo suiv direktiv sekirite lekòl la (pa egzanp pa bay etranje aksè nan bilding nan, rapòte etranje ki sou kanpous la, rapòte menas sou pwoteksyon lekòl la elèv oubyen manm kominote yo fè, eks.), kominike nenpòt enkyetid sou pwoteksyon pèsònèl bay administratè lekòl la, e jwenn aksè sou sipò pou bezwen emosyonèl.

4. **Revize pwosedi sou sekirite.** Sa dwe gen ladan pwosedi ak prekosyon nan lekòl ak lakay. Ede timoun idantifye omwen yon adilt nan lekòl ak nan kominote a yo ka ale jwenn si yo santi yo menase oubyen andanje.

5. **Obsève eta emosyonèl timoun yo.** Kèk timoun ka pa eksprime enkyetid yo vèbalman. Chanjman nan abitud konpòtman, apeti ak somèy ka endike tou nivo anksyete oubyen malèz kay yon timoun. Nan pifò timoun, sentòm sa yo ap amelyore avèk plis asirans e oframezi tan ap pase.

Sepandan, kèk timoun gen plis risk pou yo fè move reyaksyon. Timoun ki te fè eksperyans twomatik oubyen ki te fè yon pèt pèsònèl, ki te soufri ak depresyon oubyen lòt maladi mantal, oubyen ki gen bezwen espesyal gen plis risk pou yo fè move reyasyon pase lòt timoun. Chèche èd pwofesyonèl sante mantal si w gen kèlkeswa enkyetid la.

6. **Redui tan n ap gade evènman sa yo nan televizyon.** Redui tan n ap gade televizyon si televizyon an kote tout moun ka gade l. Enfòmasyon ki gen rapò ak devlopman ki pa apwopriye ka lakoz anksyete oubyen konfizyon, patikilyèman kay jèn timoun. Adilt bezwen pou yo fè atansyon tou ak konvèsasyon y ap fè youn ak lòt devan timoun, menmsi yo se ti jèn, e limite ekspoze yo a kòmantè vendiktif, rayisab, e an kòlè yo ka mal konprann.

7. **Kenbe abitud nòmal.** Kenbe yon orè regilye ka bay plis asirans e pwomouvwa sante fizik. Asire timoun dòmi ase, manje e fè egzèsis regilyèman. Ankouraje yo kenbe ak travay lekòl yo e aktivite andeyò lekòl, men pa pouse yo fè plis si w wè yo parèt twò chaje.

Pwen yo Sijere nou Souliyen Lè n ap Pale ak Timoun yo

- Lekòl se kote ki gen sekirite. Anplwaye lekòl yo travay avèk paran e enstitisyon sekirite piblik (polis lokal ak depatman ponpye, premye sekou, lopital, eks.) pou kenbe nou ansekirite.
- Bilding lekòl la gen sekirite paske (site pwosedi espesifik pou lekòl la).
- Nou tout jwe yon wòl nan sekirite lekòl la. Montre ou se yon obsèvatè e fè yon adilt konnen si ou wè oubyen tande yon bagay ki fè w santi w enkonfòtab, malalèz, oubyen fè w pè.
- Gen yon diferans ant rapòte, fè bavada oubyen tripotaj. Ou ka bay enfòmasyon ki ka anpeche danje swa dirèkteman oubyen yon fason anonim, lè w di yon adilt ou fè konfyans sa w konnen oubyen sa w tande.
- Malgre pa gen garanti definitif yon bagay mal pap janm rive, li enpòtan pou nou konprann diferans ant **posiblite** pou yon bagay rive ak **pwobablite** l ap afekte nou (kominote lekòl nou an).
- Li difisil pou moun konprann vyolans ki pa fè sans. Fè aktivite ou renmen, kenbe abitud nòmal nou, e rete avèk zanmi e fanmi ka fè n santi nou pi byen e anpeche n gen enkyetid sou evènman an.
- Pafwa moun fè move bagay ki blese lòt moun. Yo ka pa gen kontwòl sou kolè yo, yo ka anba enfliyans dwòg oubyen alkòl, oubyen yo soufri maladi mantal. Adilt (paran, pwofesè, ofisye polis, doktè, lidè relijye) travay anpil pou fè moun sa yo jwenn èd e anpeche yo fè lòt moun mal. Li enpòtan pou nou tout konnen kijan pou n jwenn èd si nou santi nou vrèman fache e pou n rete lwen dwòg ak alkòl.
- Rete lwen zam ki ka tire ak lòt kalite zam. Di yon adilt si ou konnen gen yon moun ki gen yon zam. Aksè ak zam se youn nan pi gwo faktè risk pou vyolans ki lakoz lanmò.
- Vyolans pa janm yon solisyon pou pwoblèm pèsonèl. Elèv ka fè pati yon solisyon pozitif lè yo patisipe nan pwogram kont vyolans nan lekòl, aprann ladrès medyasyon konfli, e chèche èd nan men yon adilt si yo menm oubyen yon zanmi ap lite kont kolè, depresyon, oubyen lòt emosyon yo pa ka kontwòle.

NASP gen plis enfòmasyon pou paran ak edikatè sou sekirite nan lekòl, prevansyon kont vyolans, reyaksyon ki twomatize timoun, ak repons lè gen kriz nan www.nasponline.org.

©2016, National Association of School Psychologists, 4340 East West Highway #402, Bethesda, MD 20814